

21.5.2026

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Maa- ja metsätalousvaliokunnan asiantuntijakuuleminen 22.5.2026, U 27/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta komission yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi (valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) 651/2014 korvaava asetus)

Euroopan unionin valtiontukisäännöt määrittävät reunaehdot valtiontukien myöntämiselle jäsenmaissa. Keskeinen EU:n valtiontukivalvontaa koskeva menettely on, että valtiontuen kriteerit täyttävä toimenpide tulee ilmoittaa Euroopan komissiolle ennen toimenpiteen toteuttamista. Tukea ei sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan saa laittaa täytäntöön ilman komission hyväksyntää. Komissio on kuitenkin antanut useita säädöksiä, joiden ehdot täyttävät tuet vapautetaan tästä velvollisuudesta siksi, että komissio katsoo niiden soveltuvan sisämarkkinoille. Näistä keskeisin on yleinen ryhmäpoikkeusasetus (EU) 651/2014, jonka kokonaisuudistusta komissio nyt suunnittelee. Ehdotusta edelsi erityisesti vihreää siirtymää edistänyt, vuonna 2023 julkaistu muutosasetus (EU) 2023/1315 (ks. U 71/2021 vp sekä UJ 26/2022 vp).

Komissio on julkaissut asetuksen (EU) 651/2014 kokonaisuudistukseen tähtäävän englanninkielisen luonnoksen 25.2.2026. Teknisiä huomioita pyydettiin asetusta soveltavilta tukiviranomaisilta 17.3. mennessä. U-kirjelmän luonnosta käsiteltiin kilpailu, valtiontuki ja hankinta -jaoston (EU12) kokouksessa 31.3.2026. Komission ensimmäinen neuvoa-antava valtiontukikomitean kokous pidettiin 25.3.2026, jonka jälkeen Suomi lähetti alustavat huomiot 23.4.2026 päättyvään julkiseen kuulemiseen sekä erillisiä teknisiä kysymyksiä komissiolle. Komissio on ilmoittanut julkaisevansa asetuksen toisen luonnoksen heinäkuussa 2026 ja pitävänsä tätä luonnosta koskevan neuvoa-antavan valtiontukikomitean kuulemisen 24.8.2026 alkavalla viikolla. Komission mukaan vasta lopullinen asetusteksti käännetään muille virallisille kielillä julkaisun yhteydessä. Uusi asetus tulisi voimaan 1.1.2027 lähtien.

Komission asetusluonnoksessa esitetään merkittäviä muutoksia verrattuna voimassa olevaan yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen. Komission mukaan uudistuksella pyritään yksinkertaistamaan asetusta, mukauttamaan asetusta yhteiskunnallisiin, teknologisiin ja markkinoihin liittyviin muutoksiin, sekä virtaviivaistamaan asetuksen tekstiä.

Komission mukaan ehdotus yksinkertaistaa asetuksen rakennetta siten, että aiemmin yleiseen osaan kuuluneita sääntöjä siirretään tiettyjen tukimuotojen erityisiin ehtoihin. Tätä voidaan pitää teknisenä toimenpiteenä. Yksinkertaistamisen ja mukauttamisen osalta komissio ehdottaa myös lukuisia uudistuksia tukiehtoihin, joiden analyysi on vielä jäsenvaltioilla, Suomi mukaan lukien, pääosin kesken. Muutokset ovat huomattavia ja koskevat paitsi sallittujen tukien teknisiä ehtoja myös perustevanlaatuisia yleisiä ehtoja kuten sallitun tukimäärän laskentatapojen yksinkertaistamista, sallitun tukiosuuden (intensiiteetin) muutoksia, tukien myöntämisehtoihin kuuluvan kannustavan vaikutuksen määrittelyn muutoksia, sekä useita vaikeuksissa olevan yrityksen tukiehtojen muutoksia.

Maatalouden, kalatalouden ja vesiviljelyn tukemisen pääsääntöisestä kiellosta siirryttiin asetusehdotuksen mukaisesti tarkemmin kohdennettuihin tukirajoituksiin, joka mahdollistaisi hallinnollisesti yksinkertaisemman sääntelyrakenteen. Suurten tukiohjelmien vaikuttavuutta ei enää jatkossa tarvitsisi arvioida erillisessä menettelyssä. Komissio pyrkii jatkossakin yhdistämään EU-tason rahoituksen tai arvioinnin valtiontukihyväksyntään tavalla, joka korostui aiemmin erityisesti InvestEU-tukien arvioinnissa.

Komissio ei ole suorittanut ehdotuksestaan vaikutuksenarviointia. On kuitenkin ilmeistä, että ehdotetut muutokset tulevat merkittävästi keventämään valtiontukien myöntämisehtoja unionissa. Näin ollen on perusteltua arvioida, että myös jäsenvaltioiden verraten kevyesti valvottu asetuksen soveltaminen tulee jatkossa laajenemaan tilanteisiin, jotka entistä useammin uhkaavat tasavertaisia kilpailuolosuhteita sisämarkkinoilla. Suomi on tästä syystä usean muun jäsenvaltion tavoin peräänkuuluttanut sääntöjen tarkempia vaikutusarvioita sekä näyttöä siitä, että ehdotetut muutokset perustuvat aidosti sellaisiin käytänteisiin, joista komissiolla on riittävästi kokemusta ja joiden kilpailulle haitalliset vaikutukset olisivat vähäisiä.

Johtava asiantuntija

Samuli Miettinen